

VTU AB

info@aprendereskolor.se

Rektorn vid Odenplansgymnasiet

jonas.ericson@odenplansgymnasiet.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Odenplansgymnasiet
i Stockholms kommun

Tillsyn i Odenplansgymnasiet

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Odenplansgymnasiet besöktes av Skolinspektionen mellan den 24 september och den 18 november 2014.

Fakta om skolenheten

Odenplansgymnasiet är beläget i Stockholms kommun. Huvudman för skolan är Värmdö Tekniska Utbildning AB med organisationsnummer 556383-6757.

På Odenplansgymnasiet bedrivs verksamhet i årskurserna 1-3 på de nationella programmen hantverksprogrammet inriktning frisör och inriktning övriga hantverk med yrkesutgång stylist, samhällsvetenskapsprogrammet inriktning medier, information och kommunikation samt teknikprogrammet inriktning informations- och medieteknik. Skolan har också elever i introduktionsprogrammen preparandutbildning, programinriktat individuellt val samt yrkesintroduktion. Skolan bedriver sin verksamhet i lokaler på Norrmalm och Kungsholmen.

Vid tiden för tillsynsbesöket hade skolan 187 elever varav 32 elever var antagna på preparandutbildning, 20 elever på programinriktat individuellt val samt 38 elever på yrkesintroduktion.

Kunskapsresultat

Nationell statistik över skolans kunskapsresultat saknas, då innevarande läsår blir det första där skolan har avgångsklasser. Skolan saknar en sammanställning över kunskapsresultat för läsåret 2013/2014.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens tillsyn av Odenplansgymnasiet visar att det finns allvarliga brister inom områden som är centrala för en skolas verksamhet.

Det framkommer i Skolinspektionens utredning att det saknas rutiner för att se till att eleverna får det särskilda stöd de är i behov av och har rätt till enligt skollagen. Detta är särskilt allvarligt eftersom 90 av skolans 187 elever går på något av skolans introduktionsprogram och saknar behörighet till ett nationellt program. Utredningen visar att mer än hälften av eleverna inte når kunskapskraven i flera gymnasiekurser. Skolinspektionens utredning visar att elevernas eventuella behov av särskilt stöd inte utreds på ett adekvat sätt. Detta medför att skolan inte har tillräckligt underlag för att bedöma elevers behov av särskilt stöd. Bristerna visar sig också i de åtgärdsprogram som skolan har utarbetat.

Åtgärderna är i flera fall generella och därmed är det svårt att utvärdera om de har gett avsedd effekt. Eftersom det i flera gymnasiekurser är fler än hälften av eleverna som inte når kunskapskraven och det är en hög andel elever som inte är behöriga till ett nationellt program finner Skolinspektionen det anmärkningsvärt att skolan vid tidpunkten för tillsynen endast genomfört 14 utredningar om elevers behov av särskilt stöd.

Odenplansgymnasiets brister i arbetet med särskilt stöd är i sig allvarliga. Tillsynen visar också att det systematiska kvalitetsarbetet är bristfälligt. I och med det saknar rektorn och personalen kunskap om det kan finnas mönster i resultaten som kan förklaras av faktorer som exempelvis undervisningens genomförande, lärares förhållningssätt, resursfördelning eller utformning av och tillgång till särskilt stöd.

Av utredningen framgår vidare att det finns brister i anpassningen av undervisningen utifrån olika elevers behov förutsättningar och erfarenheter. I flera undervisningsgrupper är skillnaderna i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen så stora att lärarna inte klarar av att anpassa undervisningen utifrån de behov som finns. Skolinspektionen konstaterar vidare att det finns brister i skolans ansvarstagande för att skaffa platser i det arbetsplatsförlagda lärandet. Skolan lägger ett för stort ansvar på eleverna att anskaffa egen plats. Utredningen visar också på brister i kommunikationen mellan handledarna och skolan i det arbetsplatsförlagda lärandet. Därigenom saknar skolan underlag för att kunna bedöma om handledarna har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget.

Skolinspektionens utredning visar slutligen att det saknas både tillgång till psykolog och till specialpedagogisk kompetens i elevhälsan.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) VTU AB att vidta nedanstående åtgärd för att avhjälpa påtalade brist. De vidtagna åtgärderna ska senast den 2 februari 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

VTU AB måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Anpassa undervisningen efter elevernas olika behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering

Enligt skollagen ska det i utbildningen tas hänsyn till elevers olika behov. Även av läroplanen framgår att undervisningen ska utgå från och anpassas till elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i anpassningen av undervisningen efter enskilda elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vid intervjuer med lärare och rektorn framkommer att det i alla klasser finns både elever som är behöriga till ett nationellt program och elever som ännu inte uppnått kunskapskraven för ämnet på grundskolenivå. Vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn är exempelvis endast 5 av 33 elever i årskurs 1 på hantverksprogrammets båda inriktningar enligt skolans egna uppgifter behöriga till ett nationellt program. De obehöriga eleverna undervisas och bedöms trots detta i gymnasiekurserna. Lärare uppger i samtal och i intervjuer att de stora skillnaderna mellan elevernas kunskapsnivåer gör att det inte är möjligt att anpassa undervisningen till de enskilda elevernas behov. Exempelvis uppger två av lärarna i samband med Skolinspektionens lektionsobservationer att de inte fått någon information av rektorn om vilka elever som är behöriga till ett nationellt program och vilka som går ett introduktionsprogram. I intervjuer med elever på hantverksprogrammet uppger en elev att det förra året fanns en särskild lärare i engelska för elever som behövde mycket stöd i ämnet, men att i år har man gemensam engelska för alla elever. En annan elev uttrycker i intervjun att: "Jag behöver också hjälp med engelska men får inte det. Man gör bara samma sak om och om igen". Bilden av att eleverna inte får den anpassning av undervisning de behöver bekräftas också i intervju med specialläraren som uppger att lärarna "inte får ihop undervisningen". Specialläraren uppger att detta beror på att det är så många elever som inte är godkända i grundskolan som finns i grupperna. Om eleverna hade fått läsa grundskolekursen så skulle behovet av speciallärare nog också minska, uttrycker specialläraren vidare.

Rektorn uppger i intervju att eleverna ska undervisas och bedömas på den nivå där de befinner sig, men han uppger också att han känner till att det skiljer sig mellan olika lärare i vilken utsträckning det sker en tillräcklig anpassning.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete med anpassningen av undervisningen till elevers olika behov förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och VTU AB föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4 § skollagen, Lgy 11 2.1 Kunskaper

Trygghet och studiero**Bedömning**

VTU AB måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Upprätta en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionens granskning av skolans plan mot kränkande behandling, benämnd "Odenplansgymnasiets plan mot diskriminering och kränkande behandling", visar att den inte uppfyller skollagens krav. I planen anges insatser som skolan ska genomföra för att motverka kränkande behandling. De åtgärder som skolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året är dock generella och det framgår inte vilka konkreta åtgärder som ska påbörjas eller genomföras det kommande året. Därutöver finns vidare ingen redogörelse och uppföljning över hur föregående års åtgärder har genomförts.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att finns brister i skolans plan mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och VTU AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

VTU AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Utarbeta och implementera rutiner för arbetsgången med särskilt stöd som överensstämmer med skollagens krav.

- Utredda samtliga elever som befaras inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och se till att utredningarna sker i samråd med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt.
- Utarbeta åtgärdsprogram så att de beskriver åtgärder som svarar mot de behov som utredningen har visat.
- Se till att åtgärdsprogrammen följs upp och att insatserna utvärderas löpande.
- Ge eleverna det särskilda stöd som utredningen visar att de behöver.
- Ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering

Särskilt stöd

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Enligt förarbetena till förändringarna i skollagens tredje kapitel om stöd, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att det endast i undantagsfall bör kunna anses vara uppenbart obehövt i en utredning om särskilt stöd att samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens (prop. 2013/14:160 s. 25).

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon enligt skollagen ges sådant stöd. Vidare ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Skolinspektionens utredning visar att det finns allvarliga brister i Odenplansgymnasiets arbete med särskilt stöd. Det saknas rutiner för arbetet med särskilt stöd som säkerställer att skollagens krav på anmälan, utredning och beslut om åtgärdsprogram följs. I intervjun med lärare framkommer att man pratar med varandra om elever som har svårt att klara skolarbetet och att rektorn ofta är involverad i de samtalen. Det är dock oklart för lärarna när anmälan till rektorn

ska göras. I Skolinspektionens intervjuer med lärare framkommer exempel på att enskilda lärare på eget initiativ och med hjälp av skolsköterskan sett till att en elev skickats för utredning hos psykolog för sina svårigheter. Detta har enligt de intervjuade lärarna skett utan medverkan av rektorn. Det framkommer i intervju med lärarna att det även finns oklarheter om och i så fall när en utredning av elevs behov av särskilt stöd beslutas och genomförs. Lärarna känner inte till om det genomförs några sådana utredningar. Rektorn uppger i intervjun att han uppmanar lärarna att ta kontakt med skolans speciallärare om en utredning behövs. Dock uppger sig specialläraren på skolan inte ha ett övergripande uppdrag vad gäller samråd vid utredningar av särskilt stöd. Specialläraren arbetar enligt egen utsago med undervisning utanför elevernas ordinarie klasser när de behöver stöd. Specialläraren uppger vidare att den höga andelen elever i årskurs 1 som inte nått kunskapskraven i grundskolan medför att arbetet med särskilt stöd inte fungerar. Det framgår vidare av skolans betygskataloger att det i flera av kurserna är mindre än hälften av eleverna som når kunskapskraven.

De elever som inte når de lägsta kunskapskraven i gymnasiekurserna får enligt specialläraren inget stöd. Detta bekräftas också i flera av Skolinspektionens intervjuer och samtal med lärare. "Vi har inga åtgärdsprogram på eleverna för det finns inga lärare som kan genomföra åtgärderna" som en av lärarna uttrycker det.

I intervjuer med elever från hantverksprogrammet uppger dessa att de inte får tillräckligt stöd i de ämnen de inte klarar. Det framkommer vidare i intervju med rektorn och skolsköterskan att skolsköterskan har ett uppdrag att gå igenom alla elevjournaler i årskurs 1 och utifrån vad som framkommer från grundskolan informera lärarna om eventuella behov av exempelvis särskilt stöd. Detta har vi tidpunkten för tillsynen inte genomförts.

Skolinspektionen har begärt att få ta del av samtliga genomförda utredningar av elevers behov av särskilt stöd samt samtliga åtgärdsprogram som är gällande vid tidpunkten för tillsynen. Rektorn har inkommit med totalt 14 utredningar med tillhörande åtgärdsprogram. Det framgår av de inlämnade dokumenten att utredningarna har genomförts av rektorn och att beslut om åtgärdsprogram och särskilt stöd fattats av rektorn, men att samråd med elevhälsan i flera fall inte har skett. Utredningarna ger dessutom en bristfällig bild av vilka stödbehov eleverna har. De beskriver snarare att eleverna inte når kunskapskraven än orsakerna till detta. Skolan har därför, enligt Skolinspektionens bedömning, bristfälliga underlag för att kunna identifiera åtgärder för eleverna. Eftersom behoven är bristfälligt beskrivna i både utredningar och åtgärdsprogram saknas också en tydlig koppling till de åtgärder som beslutats i åtgärdsprogrammen. De åtgärder som beskrivs i åtgärdsprogrammen är i något fall att eleven ska "sitta i mindre grupp med speciallärare" eller "träffa speciallärare

och läsa matematik i mindre grupp". I och med att de beskrivna åtgärderna är i flera fall är generella blir de också svåra att följa upp och utvärdera. Det framgår vidare att flera av de åtgärdsprogram som Skolinsektionen tagit del av är upprättade under förra läsåret och det framgår inte om det gjorts någon utvärdering av de beslutade åtgärderna.

Skolinspektionens utredning visar sammantaget att det finns allvarliga brister i skolans arbete med särskilt stöd. Det saknas rutiner för arbetet med särskilt stöd som säkerställer att skollagens krav på anmälan, utredning och beslut om åtgärdsprogram följs. Utredningar för att bedöma elevers behov av särskilt stöd genomförs inte i tillräcklig omfattning och inte alltid i samråd med elevhälsans specialpedagogiska kompetens, trots att det inte varit uppenbart obehövligt. Vidare ger de genomförda utredningarna en bristfällig beskrivning av elevernas behov. Åtgärderna i åtgärdsprogrammen är i flera fall generella och därigenom svåra att följa upp. Det finns också brister i uppföljningen av åtgärdsprogrammen. Därigenom riskerar eleverna att inte få det särskilda stöd de är i behov av och har rätt till, vilket är särskilt allvarligt eftersom en så stor andel av eleverna i Odenplansgymnasiet saknar behörighet till ett nationellt program på gymnasiet och ett stort antal elever inte når de lägsta kunskapskraven i gymnasieprogrammets kurser.

Studiehandledning på modersmålet

I gymnasieförordningen anges att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

I intervju med rektorn den 24 september 2014 framkommer att ingen av eleverna får studiehandledning på modersmålet eftersom ingen av eleverna har önskat detta. Rektorn uppger att det inte har genomförts några utredningar för att ta reda på om eleverna har detta behov av särskilt stöd. I intervjun med rektorn den 18 november 2014 uppger han att det då finns en elev som får studiehandledning på arabiska. I intervju med lärare och speciallärare framkommer att många elever har bristande kunskaper i det svenska språket och att detta är en av orsakerna till elevernas låga kunskapsresultat. Lärarna uppger vidare att de inte övervägt möjligheten att ge studiehandledning på modersmålet utan att de själva försöker hitta material på elevens språk. De uppger dock att det är svårare i vissa språk.

Skolinspektionen bedömer att det är angeläget att de elever som är i behov av studiehandledning får detta stöd utifrån skolans bedömning av elevens behov och inte utifrån elevens egna önskemål eller bedömningar av det egna behovet.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och VTU AB föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8 - 9 §§ skollagen, 9 kap. 9 § gymnasieförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

VTU AB måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete på skolnivå som dokumenteras och innefattar planering, uppföljning och utveckling utbildningen och som genomförs under medverkan av lärare, annan personal och elever.

Motivering

Rektorn ansvarar enligt skollagen för att det bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete på skolnivå som består i planering, uppföljning och utveckling av verksamheten. Kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever och det ska dokumenteras.

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål).

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentationen som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i Odenplansgymnasiets systematiska kvalitetsarbete. I intervju med rektorn och representant för huvudmannen beskrivs att det sker en fortlöpande dialog om utvecklingen på skolan dem emellan. De uppger också att skolan som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet varje läsår upprättar en kvalitetsredovisning. Skolinspektionen har tagit del av skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2012/2013. Skolan saknar dock motsvarande dokumentation för läsåret 2013/2014. Enligt huvudmannen genomförs enkäter om hur eleverna uppfattar sin skola. Rektorn har getts möjlighet att komplettera den inlämnade dokumentationen, men har inte inkommit med en sådan komplettering. I intervjuer med lärare och elevhälsa framkommer att det systematiska kvalitetsarbetet inte är tydligt organiserat. Exempelvis uppger de intervjuade lärarna att de efter föregående läsår sam-

manställt en lista på förslag till förbättringsåtgärder som skickats till huvudmannen, men att detta skett på deras eget initiativ och inte som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet. Lärarna och rektorn uppger i intervjuerna att de är medvetna om den höga andelen elever som inte uppnått kunskapskraven i grundskolan eller i gymnasiekurserna och uppger att detta i stor utsträckning beror på elevernas bristande kunskaper från grundskolan. Trots detta framkommer i samtal och intervjuer med lärare att det endast görs begränsade analyser på grupp-, program eller skolnivå av elevernas kunskapsresultat. I och med att det saknas dokumentation vad gäller det systematiska kvalitetsarbetet är det, enligt Skolinspektionen, oklart om rektorn och lärarna analyserat till exempel vilka olika orsaker som kan ligga bakom den höga ogiltiga frånvaron bland skolans elever. Frånvaron uppges i flera av Skolinspektionens samtal och intervjuer med personalen på skolan som en viktig orsak till de låga kunskapsresultaten. Rektorn uppger att det genomförs fortlöpande samtal mellan honom och personalen om utvecklingsbehov och ger också exempel på åtgärder som genomförts, men medger att det saknas en aktuell dokumentation över arbetet.

Skolinspektionens bedömer att bristerna i det systematiska kvalitetsarbetet riskerar att medföra att rektorn och lärarna saknar kunskap om huruvida det kan finnas mönster i resultaten som kan förklaras av faktorer som exempelvis undervisningens genomförande, lärares förhållningssätt, resursfördelning, eller utformning och tillgång till särskilt stöd.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och VTU AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning

Bedömning

VTU AB måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning.

- Se till att eleverna har tillgång till en samlad elevhälsa som även omfattar psykologiska och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Skollagen anger att det för eleverna ska finnas en elevhälsa. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Det innebär att elevhälsan ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa.

Elevhälsan ska enligt skollagen omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det enligt skollagen finnas tillgång till skolläkare och skol-sköterska psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/19:165) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling.

Skolan har ett elevhälsoteam som vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn består av skolsköterska och kurator. Av Skolinspektionens utredning framgår dock att eleverna på Odenplansgymnasiet saknar tillgång till psykologisk och specialpedagogisk kompetens inom elevhälsan. Skolsköterskan uppger att det förekommit att skolan kontaktat en psykolog i samband med utredningar eller för att ta reda på information om utredningar som genomförts. Skolan har också en speciallärare, som dock enligt egen utsago inte ingår i skolans elevhälsoteam främst på grund av sin begränsade tjänstgöring på skolan (30 % av heltid). Rektorn uppger i intervju att tjänsten som specialpedagog/speciallärare behöver utökas för att kunna hinna med alla arbetsuppgifter.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att eleverna saknar tillgång till en psykologisk och specialpedagogisk kompetens inom elevhälsan. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och VTU AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 25 § skollagen, Rektorns ansvar, Lgy 11 2.6

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

VTU AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Ta ansvar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet.
- För de elever som deltar i arbetsplatsförlagt lärande utse handledare som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som i övrigt bedöms vara lämpliga.

Motivering*Arbetsplatsförlagt lärande*

Enligt gymnasieförordningen ska arbetsplatsförlagt lärande förekomma på alla yrkesprogram i minst 15 veckor. Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser till det arbetsplatsförlagda lärandet och att det uppfyller de krav som finns för utbildningen. I gymnasieförordningen framgår också att för den elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som i övrigt bedöms vara lämplig.

Skolinspektionens utredning visar att det finns allvarliga brister i skolans arbete med det arbetsplatsförlagda lärandet. Hantverksprogrammet som är ett yrkesprogram på Odenplansgymnasiet innehåller två inriktningar, frisör samt stylist, och omfattar 15 veckors arbetsplatsförlagt lärande. På dessa två inriktningar undervisas både elever som läser nationellt program och elever som läser introduktionsprogrammen preparandutbildning och yrkesintroduktion.

Av Skolinspektionens utredning framgår att eleverna får till uppgift av skolan att själva utse arbetsplats för det arbetsplatsförlagda lärandet. När eleven hittat en plats lämnar eleven uppgifter om arbetsplatsen och handledare till skolan. I den dokumentation över praktikplatser och handledare som Skolinspektionen tagit del av framgår att det finns 37 elever i årskurs 2 och 3 på hantverksprogrammet. 18 av dessa elever saknar en praktikplats. I intervju med lärare och rektorn uppges att de anser att det är viktigt att eleverna själva tar ett ansvar för att ordna praktikplatser, men att de får hjälp av skolan om de inte lyckas. I intervjuer med elever på hantverksprogrammet uppger dock flera av eleverna att de inte lyckats hitta en lämplig arbetsplats, men att skolan trots detta inte hjälpt till. Utredningen visar därmed att huvudmannen inte tar ansvar för att skaffa platser för arbetsplatsförlagt lärande.

Skolinspektionens utredning visar vidare att skolan saknar rutiner för att säkerställa att handledaren har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och i övrigt är lämplig som handledare. I intervjuer med rektorn och lärare uppges att samtliga arbetsplatser besöks av lärarna. Detta motsägs dock i intervjuer med elever där det framkommer flera exempel på att några besök inte skett och eleverna uppger sig inte heller känna till om så ska ske. I de intervjuer med handledare som Skolinspektionen genomfört uppger flera att de inte haft någon kontakt med personal från Odenplansgymnasiet och heller inte känner till om de förväntas ha det. I den sammanställning som rektorn lämnat till Skolinspektionen över elevernas praktikplatser saknas i flera fall information om handledare.

Det innebär ett stort ansvar för huvudmannen att säkerställa att elevernas får sin garanterade undervisningstid och att den utbildning som ges svarar mot examensmålen och ämnesplanerna. Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i skolans anordnade av det arbetsplatsförlagda lärandet. Bristerna avser ansvaret för anskaffning av praktikplatser och lämpliga handledare. Skolinspektionens bedömning är att skolan lägger ett för stort ansvar på eleverna att själva anskaffa arbetsplatser för det arbetsplatsförlagda lärandet. Detta får till konsekvens att elevernas rätt till APL inte tillgodoses. Vidare bedömer Skolinspektionen att skolan inte säkerställt att handledarna har de nödvändiga kunskaper och erfarenheter som krävs för uppdraget.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete när det gäller arbetsplatsförlagt lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och VTU AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 12 och 14 §§ gymnasieförordningen

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har konstaterats en brist för vilken Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § p. 2 skollagen

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat en brist när det gäller omfattning, innehåll och resurstillgång

Motivering

Plan för utbildningen på introduktionsprogram

Enligt skollagen ska utbildningen på ett introduktionsprogram följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen.

Skolinspektionens utredning visar att det saknas en plan för utbildningen som beskriver vad skolan erbjuder på respektive introduktionsprogram. Skolan tar emot elever som inte är behöriga till det nationella programmet på programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion och preparandutbildning. Enligt rektorin undervisas eleverna på introduktionsprogrammen inom ramen för de nationella programmen och följer scheman fullt ut för dessa program. I intervjuer och samtal med elever ges flera exempel på att elever inte känner till om de går ett nationellt program eller ett introduktionsprogram. Skolinspektionen vill särskilt betona vikten av att eleverna ges möjlighet att få en översikt över sin utbildning på introduktionsprogrammen.

Mot bakgrund av att huvudmannen inkommit med en plan för utbildningen på introduktionsprogrammen vid Odenplansgymnasiet bedöms bristen vara ringa och Skolinspektionen avstår därför från ingripande i denna del i enlighet med 26 kap. 12 § p. 2 skollagen.

Författning

17 kap. 7 § skollagen, 6 kap. 3-5 §§ gymnasieförordningen

På Skolinspektionens vägnar

Katarina Håkansson
Beslutsfattare

Lars Wallinder
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmannens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.